

УКРАЇНА

(19) UA (11) 4824 (13) U

(51) 7 A61B10/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ДІАГНОСТИКИ АНТРАЦИКЛІНОВИХ УШКОДЖЕНЬ СЕРЦЯ

1

(21) 20040403124
(22) 27.04.2004
(24) 15.02.2005
(46) 15.02.2005, Бюл. №2, 2005р.
(72) Калінкіна Наталія Валеріївна
(73) ІНСТИТУТ НЕВІДКЛАДНОЇ І ВІДНОВНОЇ ХІ-
РУРГІЇ ІМ. В. К. ГУСАКА АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ
НАУК УКРАЇНИ
(57) Спосіб діагностики антрациклінових ушко-
джень серця, який передбачає динамічне дослі-

2

дження варіабельності серцевого ритму в процесі
лікування протипухлинними антибіотиками антра-
циклінового ряду, який відрізняється тим, що у
випадку відсутності нормалізації варіабельності
серцевого ритму при кумулятивних дозах цих пре-
паратів 550-1000 мг/м² діагностують ушкодження
серця з високим ризиком розвитку систолічної ди-
сфункції лівого шлуночка серця

Корисна модель належить до медицини, а са-
ме до кардіології. Вона може бути використана для
діагностики ушкоджень серця протипухлинними
антибіотиками антрациклінового ряду

Проблема діагностики антрациклінових карді-
альних ускладнень є актуальною, оскільки має
принципове значення для своєчасного лікування з
метою запобігання необоротних змін міокарда.
Методи діагностики ушкоджень серця цими цитос-
татами існують, але необхідна розробка нових
способів, які дозволяють виявляти ураження серця
на доклінічному етапі.

Існує спосіб діагностики антрациклінових кар-
дальних ускладнень, запропонований Shan K.,
Lincoff A.M., Young J.B. [1]. Він передбачає динамі-
чний контроль за фракцією викиду лівого шлуноч-
ка (ФВЛШ) за даними ехокардіографії (ЕхоКГ).
Зниження ФВЛШ більш ніж на 10% від вихідного
рівня є показником ушкодження серця, а саме по-
рушення систолічної функції ЛШ. Запропонований
авторами метод має недолік: пізня діагностика,
оскільки систолічна дисфункція ЛШ - кінцевий,
необоротний етап патогенезу кардіотоксичної дії
антрациклінів.

Інший спосіб діагностики ушкоджень серця ан-
трациклінами, запропонований Tjeerdsma G. et al.
[2], передбачає оцінку варіабельності серцевого
ритму (ВСР) у хворих, які отримують антрацикліни
і мають нормальну ФВЛШ. Переважання симпати-
чної частини спектру електрокардіограми над
парасимпатичною є ранньою ознакою токсичної дії

на серце. Але, враховуючи те, що в динаміці по-
мірі збільшення кумулятивної дози цитостатиків
ВСР може змінюватись у різних напрямках, в тому
числі і нормалізовуватись [3], цей метод не є
точним.

Тому нами розроблено новий спосіб ранньої
діагностики антрациклінових ушкоджень серця. Він
передбачає оцінку ВСР у пацієнтів, які отримують
антрацикліни і знаходяться у стані повної клініко-
гематологічної ремісії, в динаміці при кумулятив-
них дозах антрациклінів менш 550мг/м² і при 550-
1000мг/м². У пацієнтів, які одержали цитостатики в
дозі <550мг/м² спостерігається зниження ВСР,
активація симпатичної та гноблення парасимпати-
чної нервової системи. При дозах 550-1000мг/м² у
однієї частини хворих такі порушення ВСР збері-
гаються і стають передиктором систолічної дисфу-
нкції ЛШ, а саме зниження ФВЛШ за даними ЕхоКГ
при збільшенні кумулятивної дози >1000мг/м². У
другої частини показники ВСР при дозах 550-
1000мг/м² нормалізуються (адаптаційна реакція
вегетативної нервової системи), що дозволяє за-
побігти надалі зниження ФВЛШ. Таким чином, ди-
намічне спостереження за змінами ВСР, а саме
виявлення збереження порушень у виді зниження
ВСР, активації симпатичної та гноблення параси-
мпатичної нервової системи у пацієнтів, які отри-
мали антрацикліни в кумулятивній дозі 550-
1000мг/м², дозволяє на доклінічному етапі діагнос-
тувати ушкодження серця з високим ризиком роз-
витку систолічної дисфункції ЛШ.

(13) U

(11) 4824

(19) UA

Приклад 1

Пациент В., 19 років, історії хвороб №11006, №514, №5939, знаходився на стаціонарному лікуванні у гематологічному відділенні Інституту невідкладної і відновної хірургії з приводу гострого мієлобластного лейкозу в стадії повної клініко-гематологічної ремісії.

При госпіталізація стан задовільний. Скаргень не пред'являв. Об'єктивно: органи та системи без патології. При лабораторних дослідженнях зареєстровано нормальні показники клінічних, біохімічних аналізів крові та сечі. Проведено дослідження ВСР при кумулятивній дозі антрациклінів 270 мг/м^2 . Виявлено зниження часових параметрів ВСР, збільшення LFn і відношення LF/HF, що свідчить про переважання симпатичної активності вегетативної нервової системи над парасимпатичною. ФВЛШ за даними ЕхоКГ - 62%. Повторне дослідження при кумулятивній дозі антрациклінів 675 мг/м^2 показники ВСР без змін, ФВЛШ - 58%. Обстеження при дозі 1080 мг/м^2 : зниження часових параметрів ВСР у порівнянні з першим дослідженням, переважання активності симпатичної нервової системи, ФВЛШ - 48%.

Приклад 2

Пациент Г., 30 років, історії хвороб №8170, №2512, №6145, знаходився на стаціонарному лікуванні у гематологічному відділенні Інституту невідкладної і відновної хірургії з приводу гострого мієлобластного лейкозу в стадії повної клініко-гематологічної ремісії.

При госпіталізація стан задовільний. Скаргень не пред'являв. Об'єктивно: органи та системи

без патології. При лабораторних дослідженнях зареєстровано нормальні показники клінічних, біохімічних аналізів крові та сечі. Проведено дослідження ВСР при кумулятивній дозі антрациклінів 270 мг/м^2 . Виявлено зниження часових параметрів ВСР, збільшення LFn і відношення LF/HF, що свідчить про переважання симпатичної активності вегетативної нервової системи над парасимпатичною. ФВЛШ за даними ЕхоКГ - 64%. Повторне дослідження при кумулятивній дозі 675 мг/м^2 : нормалізація часових показників ВСР, зниження LFn і відношення LF/HF до норми, що відображає переважання активності парасимпатичної нервової системи; ФВЛШ - 62%. Обстеження при дозі 1080 мг/м^2 : деяке зниження часових параметрів ВСР, збереження переважання активності парасимпатичної нервової системи, ФВЛШ - 62%.

Література:

1. Shan K., Lincoff A.M., Young J.B. Anthracycline-induced cardiotoxicity. Ann Intern Med 1996; 125:47-58
2. Tjeerdema G., Meinardi M.T., van Der Graaf W.T. et al. Early detection of anthracycline induced cardiotoxicity in asymptomatic patients with normal left ventricular systolic function: autonomic versus echocardiographic variables. Heart 1999; 81:419-423
3. Nousiainen T., Vanninen E., Jantunen E. et al. Neuroendocrine changes during the evolution of doxorubicin-induced left ventricular dysfunction in adult lymphoma patients. Soucer. Clin Sci (Lond) 2001; 101: 601-607.